

פרק ח' - שימור וחיזוק היחסים המיוחדים עם ארצות הברית

ההתייצבות האמריקאית לצד ישראל במלחמת "חרבות ברזל" היא חסרת תקדים, למעט אולי התמיכה שהעניקה ארצות הברית לישראל במלחמת יום הכיפורים. ארצות הברית שותפה ליעד של מיגור החמאס וליצירת מציאות ביטחונית חדשה ברצועת עזה. התפקיד האמריקאי עד כה בא לידי ביטוי בשלושה מאפיינים עיקריים: התייצבות מדינית חד-משמעית מאחורי ישראל; מתן סיוע צבאי רצוף ובהיקפים משמעותיים וגיבוי אסטרטגי שוטף; מאמצים גוברים לעיצוב המערכה ביום שלאחר המלחמה. יתר על כן, שוב הוכח כי בעתות משבר ביטחוני, ארצות הברית ממחרת להתייצב לימין ישראל, וישראל מצידה תלויה במידה רבה בתמיכה זו. מול ההתנהלות של יתר הקהילה הבינלאומית, שוב הוכח הצורך האסטרטגי לשמר את היחסים המיוחדים עם ארצות הברית כנדבך מרכזי בהגנה על הביטחון הלאומי של ישראל.

הממשל האמריקאי מתמקד עתה במאמצים לקדם עסקה להחזרת חטופים הישראליים המוחזקים בידי חמאס, אשר תכלול הפוגה ממושכת במלחמה ברצועת עזה ושבמהלכה הוא יתמקד בצעדים לקראת סיום המלחמה ועיצוב סדר אזורי חדש, שבבסיסו הקמת מדינה פלסטינית, נורמליזציה בין ישראל לערב הסעודית ויצירת חזית נגד איראן. אולם, היעדר נכונות ישראלית לגבש תפיסה לגבי "היום שאחרי" והתנגדותה לחזון שמציב הממשל, ובנוסף בעת הנוכחית כוונת ישראל להרחיב את המערכה ברצועה גם לאזור רפיח, הפכו נקודות מחלוקת מרכזיות בין ממשלת ישראל לממשל.

משבר של ממש ביחסים כנראה לא יחול עד הבחירות לנשיאות שייערכו בנובמבר 2024, אך המתח גובר והמשבר עלול לפרוץ בזמן כהונה שנייה בין אם של ג'ו ביידן ובין אם של דונלד טראמפ, שמצידו נותר טינה מסוימת לראש הממשלה בנימין נתניהו ולישראל בכלל. יתר על כן, להתנהלות הישראלית תהיה חשיבות רבה גם לטווח הארוך נוכח תהליכים דמוגרפיים, כלכליים וחברתיים המתרחשים בארצות הברית, שגם אם חלקם אינם קשורים ישירות לישראל הם עלולים לתרום לשחיקת המחויבות האמריקאית ארוכת הטווח לישראל. ישראל מאבדת בעקביות את התמיכה שהייתה לה בקרב ציבוריים אמריקאים רבים וסקרים עדכניים מלמדים על התנגדות גוברת למדיניותו של הנשיא ביידן במהלך המלחמה ברצועת עזה - בעיקר בקרב תומכי המפלגה הדמוקרטית, אך לא רק. הביקורת על ישראל גוברת גם בקרב הקהילות היהודיות בארצות הברית, שמתמודדות בימים אלה עם גלי אנטישמיות הולכים וגוברים ברחבי המדינה.

התעלמות בישראל מסיכונים אלה עלולה להיות הרת אסון לאינטרסים הישראליים, שכן יש להם פוטנציאל לפגוע במוקדם או במאוחר במערכת היחסים המיוחדים בין המדינות. המכון למחקרי ביטחון לאומי כבר הצביע בעבר על הסיכון ליחסים המיוחדים עם ארצות הברית, והדגיש כי מדובר באיום חמור. התמיכה הנוכחית בישראל לא שינתה מהותית איום זה, נהפוך הוא. תמיכתה של הממשל האמריקאי בישראל עומדת בניגוד בולט לביקורת מצד חלקים גדולים בציבור האמריקאי על המלחמה ועל מדיניות ישראל. המשך המצב הזה מאיץ את אותן מגמות שליליות ארוכות טווח בחברה האמריקאית, המסכנות את היחסים המיוחדים.

יש לשאוף לחיזוק ולייצוב חזרתה של ארצות הברית למזרח התיכון – מגמה שהתגברה בעקבות המלחמה ברצועת עזה. מדובר בהזדמנות גיאואסטרטגית חשובה ביותר לביטחון מדינת ישראל. ההתכתשות הפומבית של ממשלת ישראל עם הממשל האמריקאי עלולה להאיץ תהליכים בעייתיים מבחינת ישראל, ובניגוד לאינטרסים שלה. על מנת לעצור את הסחף, יש להעמיק את השיח הביטחוני-מדיני על ידי דיאלוג מקצועי, מדויק, אמין ודיסקרטי, שיתייחס גם לאינטרסים של הממשל וישמר את הקשב בשורותיו לדאגותיה ולצרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל.